

KARTA EWIDENCYJNA ZABYTKU NIERUCHOMEGO NIEWPISANEGO DO REJESTRU ZABYTKÓW

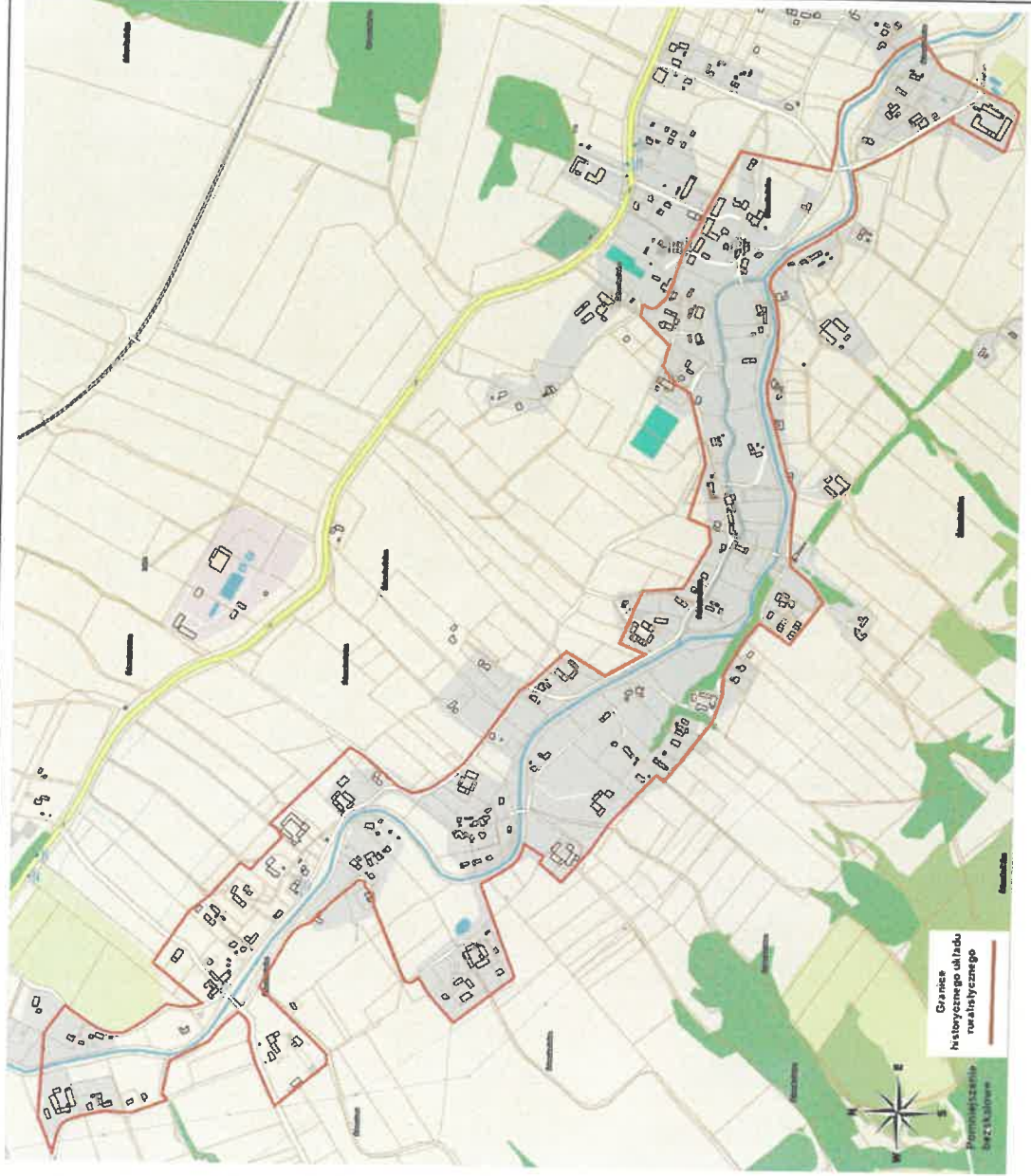
1. Nazwa

**HISTORYCZNY UKŁAD RURALISTYCZNY WSI
ŚCINAWKA DOLNA**

2. Czas powstania

XIV w.

9. Materiały graficzne

3. Miejscowość

ŚCINAWKA DOLNA

4. Adres (ulica, nr posesji)

5. Przynależność administracyjna

województwo: **DOLNOŚLĄSKIE**

powiat: **KŁODZKI**

gmina: **RADKÓW**

6. Współrzędne geograficzne

50°29'41"N16°32'12"E

7. Użytkowanie obecne

MIESZKALNE

ROLNICZE

8. Stan zachowania

3

10. Istniejące zagrożenia, najpilniejsze postulaty konserwatorskie

NAZWY: Neditstein Steinaw (1340 r.), Niedersteinau (1566 r.), Nider Steina (1631 r.), Steine Nieder (1845 r.), Nidersteine (do 1945 r.), Ścinawka Dolna (po 1945 r.)

HISTORIA: Wieś Ścinawka wzmiankowana jest w źródłach po raz pierwszy w 1322 r. Przed 1340 r. nastąpiło przeniesienie wsi na prawo niemieckie. Już wówczas Ścinawka podzielona była na wieś dolną i górną. W 1350 r. Ścinawka Dolna posiadała już kościół parafialny. W XVI w. na terenie miejscowości funkcjonowało 6 folwarków. W 1550 r. w Ścinawce Dolnej wzmiankuje się karczmę. W okresie nowożytnym wieś była zamieszkiwana przez dużą liczbę bogatych kmieci. W 1789 r. we wsi zamieszkiwało 1065 osób. Znajdowało się tu 202 domostwa, 2 młyny, 2 karczmy. W 1845 r. zaś liczba mieszkańców wzrosła do 1362. W 1879 r. przez miejscowość przebiegała zaczęła linia kolejowa z Kłodzka do Nowej Rudy.

W XVIII w. Ścinawka Dolna posiadała typowe cechy wsi łańcuchowej, posiadając zasięg wręcz identyczny co dziś. W krajobrazie architektonicznym wsi wyróżnia się zespół kościoła św. Jakuba Starszego (wzniesiony w latach 1900–1903), zabudowania plebanii i szkoły z XVIII i XIX w., dawny szpital św. Józefa (wzniesiony w latach 1886–1887), jak również zabudowania dworskie i folwarczne. Historyczna zabudowa mieszkalna i gospodarza wsi, pochodzi głównie z II poł. XIX i pocz. XX w.

Istniejące zagrożenia, postulaty konserwatorskie, źródła i literatura – załącznik do karty ewidencyjnej nr 1.

11. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

12. Opracowanie karty ewidencyjnej (autor, data i podpis)

sierpień 2022 r.

Kamil Pawłowski

Kamil Pawłowski

ZAŁĄCZNIK DO KARTY EWIDENCYJNEJ

Nr 1

1. Miejscowość	ŚCINAWKA DOLNA	5. Nazwa zabytku (jak w karcie), adres	6. Zawartość załącznika
2. Gmina	RADKÓW	HISTORYCZNY UKŁAD RURALISTYCZNY WSI ŚCINAWKA DOLNA	ISTNIEJĄCE ZAGROŻENIA POSTULATY KONSERWATORSKIE ŹRÓDŁA I LITERATURA
3. Powiat	KŁODZKI		
4. Województwo	DOLNOŚLĄSKIE		

ISTNIEJĄCE ZAGROŻENIA:

- przekształcenia istniejącego układu ruralistycznego wynikające z intensywnego rozwoju infrastruktury zabudowy usługowej i mieszkaniowej;
- modernizacja istniejącej, historycznej zabudowy z wykorzystaniem materiałów i rozwiązań ahistorycznych.

POSTULATY KONSERWATORSKIE:

- zachowanie charakterystycznych cech układu ruralistycznego, objętego ochroną konserwatorską, zwłaszcza dążenie do kontynuacji historycznego rozplanowania wsi;
- w przypadku nowych inwestycji zachowanie typowych cech zabudowy ziemi kłodzkiej, tj. bryły, formy, materiałów wykończeniowych (drewno, kamień);
- modernizacja istniejącej zabudowy mieszkalno-gospodarczej z poszanowaniem substancji zabytkowej, bryły i formy;
- zachowanie historycznej zieleni wiejskiej oraz elementów małej architektury sakralnej;
- zachowanie wieży kościoła św. Jakuba Starszego jako dominanty w krajobrazie architektonicznym wsi;
- ochrona zespołu kościoła św. Stanisława Kostki wraz z kamiennym murem ogradzającym;
- eliminacja elementów ahistorycznych, powstałych po 1945 r. niewpisujących się w historyczny układ ruralistyczny.

ŹRÓDŁA I LITERATURA

Archiwum Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków we Wrocławiu, Delegatura w Wałbrzychu
Rybka-Ceglecka, *Studium środowiska kulturowego gminy Radków, powiat kłodzki, woj. dolnośląskie*, Tom II, Wrocław 1999.

Kögler J., *Die Chroniken der Grafschaft Glatz*, Bd. 1, *Die Stadt- und Pfarrechroniken von Lewin, Mittelwalde, Wünschelburg, Neurode, Wilhelmsthal*, 1892.
Knie J., *Alphabetisch-statistisch-topographische Uebersicht der Dörfer, Flecken, Städte und andern Orte der Königl. Preuß. Provinz Schlesien*, Breslau 1830.
Knie J., *Alphabetisch-statistisch-topographische Uebersicht der Dörfer, Flecken, Städte und andern Orte der Königl. Preuß. Provinz Schlesien*, 1845.
Zimmermann F.A., *Beyträge zur Beschreibung von Schlesien*, Bd. 9, Brieg 1789.

Kartografia

F.C. Werde, *Kreiskarte ...*, z poł. XVIII.
Mapa Hrabstwa Kłodzkiego z lat 1747–1752.
Messtischblatt, 1: 25 000, 5464 Wünschelburg, 1937.

Opracowanie załącznika:
(data i podpis):

sierpień 2022 r.
Kamil Pawłowski

